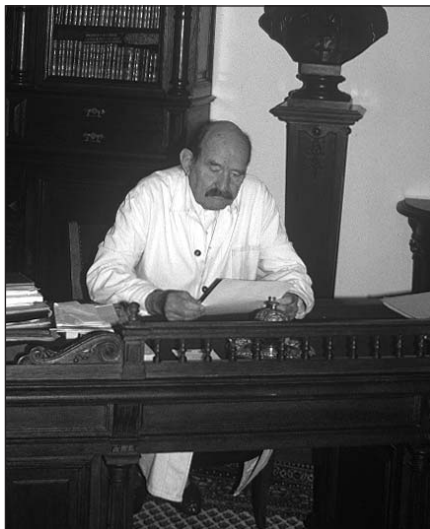

Magánerdő-gazdálkodás az Egyesület történelmében

Az új köntösben megjelent Erdészeti Lapok belső tartalma a „Magánerdőben” rovattal gyarapodott. Az e rovatban elhelyező és a megadott témakört illető főtítkári felkérés válaszára az Alapszabályok eszköztára néhány pontjának megvalósulási folyamata adott kiindulási pontot – nem törekedve a teljességre – részben írásos anyag, részben az emlékezet felhasználásával.

Az Országos Erdészeti Egyesület Alapszabályait az uralkodó I. Ferenc József Budán, 1867. június 6-án hagyta jóvá, mely Alapszabályokon elindult Egyesületünk működése.

Ez időben az ország mintegy 16,6 millió kh erdőterületből 2 millió kh állami; 3,4 millió kh alapítványi; 3 millió kh törvényhatósági és községi; 2 millió kh egyházi, hitbizományi, részvénytársasági; 1,9 millió kh közbirtokossági; valamint a gazdasági terv készítésére nem kötelezett erdők területe 4,3 millió kh volt. Az erdők állapota nagyon sok kívánni valót hagyott maga után; sok területen a pusztítások és a rendszertelen gazdálkodás a szakembereken kívül már a tulajdonosok lelkiismeretét is felkavarta.

Egyesületünk első elnöke, *Keglevich Béla* gróf az 1867. augusztus 7-én, Lozoncon tartott közgyűlés megnyitó beszédében, mintegy programot is adva, elemezte a magyar erdészet helyzetét. Először is nem talált indokot arra, hogy az erdők ügyeit három minisztérium felügyeli. Az állami erdők felügyelete a

Pénzügyminisztériumhoz tartozott, Erdészeti Ügyosztály szervezetben, szakemberekkel ellátottan; az alapítványi erdőket az Oktatásügyi Minisztérium felügyelte, szervezeten kívüli 2-3 fő erdészeti szaktanácsadó közreműködésével; a törvényhatósági, községi, a jogi személyek, a közbirtokossági, valamint a magánosok erdejének felügyeletét a Földművelésügyi – Ipar – és Kereskedelmiügyi Minisztérium látta el szervezet és szakemberek nélkül. Ez a minisztérium erdészeti ügyekben csak az adminisztrációs teendőkkel foglalkozott. Az elnök magát a minisztériumot is célszerűnek tartotta külön-külön minisztériumokká szervezni, egyúttal felkérni a Földművelésügyi Minisztériumot, hogy az „erdő – osztályra minden országos erdőségi ügyek vezetését bízva”. Szükségét látta a kormány figyelmét felhívni a nagyarányú erdőpusztításokra, ennek következményeként az elkoparósodásokra, a nagymérvű és nagy kiterjedésű erdei legeltetés károsítására; a már helyrehozhatatlan károokra, a sok helyen rendszertelen erdőgazdálkodásra és az „ezen közgyűlésen tárgyalandó” Erdőtörvény befogadására, annak megalkotására. Megjegyzendő, hogy a közép- és kis erdőbirtokokat, főleg a közbirtokosságok, községek és volt úrbéresek tulajdonát képező erdőket csak a véletlen mentette meg a teljes pusztulástól. Az a körülmény ti., hogy a közlekedési eszközök hiánya miatt az ország egyes részeiben a fa értékesítése nehézségekkel járt. Az elnök kötelességévé tette az Egyesületnek a törvényhozás figyelmét felhívni az erdőket terhelő, „s nem okszerű alapon nyugvó adóra”. Kívánatosnak tartotta, mivel a tulajdonjog biztosítása minden tárgyra kiterjesztendő, „a vadászati jogviszonyok korszerű rendezése ügyében törvényjavaslatot készíteni”. Felismerve a szakemberek idősebb kori aggodalmát, indítványozta „az Országos Erdészeti Egyesület nyugdíjazó és segélyező intézkedéseinek szabályai” Alapszabályokban történő kiegészítését.

A közgyűlés lelkes tetszésnyilvánítással fogadta az elnök helyzetértékelő beszédét és az abban megfogalmazott indítványokkal egyhangúan egyetértve

négy bizottság felállítását szavazta meg a kormányzati és belső előterjesztések kidolgozására. A bizottságok mindegyikének tagja volt *Bedő Albert* egyesületi titkár.

Lényegében ezen alapvető intézkedések megtételével és végrehajtásával, különösen az erdők törvényi védelem alá helyezését illetően, elkezdődött az a munka, ami az Egyesület célkitűzésének megfelelően a magyar erdők és benne zömében a magánerdők gazdálkodásának elősegítését szolgálta.

Gróf Bethlen András földművelésügyi miniszter 1890. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett jelentéséből olvashatjuk: „az Országos Erdészeti Egyesület, amely 1866. végén az előbb említett Egylet helyébe lépett, már több rokonszenvre talált a közönség körében, s megvetve a magyar erdészeti irodalom alapjait, ezen az úton és az ország különböző részeiben tartott gyűléseivel évről-évre szélesebb körben ébresztett figyelmet azon közgazdasági érdekek iránt, melyek az erdők fenntartásához s okszerű kezeléséhez fűződnek s nagy érdeme különösen, hogy az 1879. évi XXXI. törvény cikk megalkotásának nemcsak útjait egyengette, hanem annak előkészítésében tevékeny részt vett. Az első javaslat már 1868-ban kész volt s 1878-ban a törvényhozáshoz is be volt terjesztve, tárgyalás alá azonban 1879-ben került s a kész törvény csak 1880. július 1-én lépett életbe. A késedelem azonban – bár az előbb vázolt helyzet szempontjából kívánatos lett volna, hogy a törvényhozás jóval előbb megoldja feladatát – mert az első javaslat újabb és újabb tárgyalásokon menvén keresztül, mire törvénné vált oly tökéletes szerkezetet nyert, hogy a magyar törvényhozásnak ma is egyik legjobb alkotását képezi.”

Az Egyesület Igazgató Választmánya már kezdettől szorgalmazta az erdőbirtokosok bevonását, aminek egyik eredményeként célkitűzéseivel egybevágóan szervezhette 2-3 napos közgyűléseit vidékre, a legtöbb esetben az erdőtulajdonos meghívására. A szakmai bejárások erdőgazdasági tanácskozássá váltak, jegyzőkönyvi hitelességgel tájékoztattak és minden esetben értékeléssel, ajánlásokkal zárultak. Az elmúlt időszak alatt a 132 közgyűlésből (benne 6 rendkívüli) Budapesten 63, vidéken 69 közgyűlést-vándorgyűlést élt meg Egyesületünk.

Az erdőtulajdonosok erdőgazdaságának mind megannyi problémáját karolta fel és megoldásukban adott segítséget a ma 138. évfolyamát élő Erdészeti Lapok, amely rendkívül fontos, időnként meghatározó szerepet töltött be fegyverként és eszközül az ismertetteknek. A Lapok kapcsolatokat élesztett és tartott, híreket adott és vett, üzent és válaszolt, szakmai tanulmányokat közölt és ezzel oktatott, ismertetett és eligazított, azonosult és vitatkozott; nem volt borúlátó, tettekre serkentett; szándéka a tagsághoz fűződött nyíltnak és őszintén, tudta, hogy az erdőgazdaság kudarca az Egyesület kudarca is, felemelkedésének viszont részese; mert tudta azt is, hogy az Egyesület nem hivatal, ahol parancs is van, hanem a célkitűzését megvalósítandó, az egyet- és együttakarás tudatában kér és köszön. Rendkívül jelentős szerepet vállalt a Közleményekkel, amely rovat az egyesületi élet tükörképe; nem rivalizál és ma ügyet szolgálva áll a MEGOSZ orgánuma, az Erdőgazda mellé. Az Erdészeti Lapok tág teret adott minden szakember és erdőtulajdonos szakmai közleményeinek. Hasznos publikációk közlésével segítette az erdőtulajdonosokat, példaként említve az 1908. évfolyamában *Cserny Győző* kir. alerdőfelügyelő tollából megjelent, mintegy 27 oldal terjedelmű „Kisebb magánerdők pusztulásának kérdéséhez”, illetőleg „Magán-erdőgazdaságok javításának kérdéséhez” című tanulmányokat. A szakkérdések hiteles tájékoztatásával megbecsülést szerzett, olvasmányai szakmai éhséget elégítettek ki, bepillantást engedett a testületi életbe, együtt élt a tagsággal. Olvasmányaiából kitűnően felémelő érzést vált ki a kézfogás, amely a szakmai viták érlelődésében, esetileg ellenkező vélemények, vagy más nézőpontok ellenére is mindenkor és szektortemesen a magyar erdők ügyét az alázat lelkületével szolgálta.

Nagy jelentőségű kötelességének érezte az Egyesület a magánerdőgazdaságok szakmai kezelésének ügyét. Ráirányította az erdőtulajdonosok figyelmét erdeik szakszerű kezelésének szükségességére, ugyanakkor eszközül 4 erdészeti szakiskola felállítását kezdeményezte a kormányzatnál. Büszkén tekintünk az első királyhalmi, ma az ásothalmi 120 éves, Bedő Albert nevű viselő Erdészeti Szakiskolára. A szakiskolákból kikerült erdészek ezrei szakmai ismeretekkel és erkölcsi tartással felvértezten, fegyvelmezett magatartással a kenyéradó erdejének kerületekre

osztott területén, a tőmellelti vártán, kezelőként, mintegy derékhad biztosította a megmaradást, a tartamosságot, a hozamot és vett részt a biológiai és technikai fejlesztés folyamatában. Egyesületünk (MEVME) zászlajának gyönyörűen hírmzett üzenete ma is látható: „Istenfélelem, szeretet, munka – erre tanít bennünket az erdő örök bölcselete”.

A virágzó magyar erdőgazdaságra, benne a magánerdőkre is súlyos csapást mért Trianon. Az elvesztett erdők 84%-a után megmaradt 16%, mintegy 1,2 millió ha erdőt képviselt, benne agyonlegett, sarjaztatott, rontott erdőkkel. Az erdők zöme jogi személyek, közbirtokosságok és magántulajdonosok birtokában volt. Állami kezelés alá csak a miskolci és a gödöllői erdőigazgatóság erdei tartoztak. Az erdőterület ily mértékű megcsappanása, valamint az előforduló irtásokkal szembeni törvényi védelem halaszthatatlanul sürgőssé tette, a magánerdő-tulajdonosokat is érintő új erdőgazdasági politika érvényesítésének igényével egy új erdőtörvény megalkotását. Egyesületünk Székháza a tanúja annak a hosszú évek során végbemenő előkészítő munkának, amelynek eredménye az Erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. törvénycikk, mely törvény rendező elveket adott az erdő kezelésére. Az erdőtörvény végrehajtása nem haladt a kívánatos mértékben, ezért Egyesületünk felterjesztéssel élt a földművelésügyi miniszterhez. A felterjesztés felrója, hogy a magánerdő-birtokok túlnyomó részét a törvényi erdőfelügyelet éves követelménye ellenére 2-3 évenként sem láthatja, így elmarad a helyszíni tanácsadás, felvilágosítás, segítség, megelőzendő a törvénybe ütköző káros cselekmények elkövetését.

Fotó: archív

Az 1945. évi földreform, majd az erdők államosítása ismét átgondolásra készítette Egyesületünk vezetését. A mintegy 300 ezer hektárnyi magánerdő sorsa az idők folyamán akarva-akaratlanul a termelőszövetkezeti mozgalom malmába került. A földreformok és a földosztások soha nem hagyták ki az erdőt. Felismerve a gondokat, az Egyesületben megalakul a Termelőszövetkezeti Szakosztály. Kitűnő vezetése, célratoró szakmai programja; előadások, tapasztalatcserék, tanulmányutak szervezése; a szakemberekkel való ellátottság konkrét segítsége oda vezetett, hogy a tsz-ekben dolgozó erdészeti szakembereket megbecsülték, az erdőgazdálkodásuk rendezetté vált. Egyesületünk a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsával együtt országos ankétot tartott a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás helyzetének, fejlődésének, problémáinak vizsgálatára. „Erdész összefogással a Tsz erdőgazdálkodásért” jelmondattal remekül szervezett, a résztvevőkben ma is emlékeztető 1974. évi Egri Vándorgyűlés és Műszaki Napok szakmai programjaként megismertek a szajlai Búzakalász Mgtsz kitűnően vezetett erdőgazdálkodásával a bükkszéki erdőművelési bemutató mellett. Ebből a

szakosztályból emelkedett ki és alakult át a Magán- és Társult Erdők Szakosztálya, széles körű felvilágosító munkát végezve. Szoros együttműködést építettünk ki az egyre nagyobb tekintélynek örvendő Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségével (MEGOSZ).

Új kihívást jelentett Egyesületünknek a 90-es évek második felében elindított privatizáció az erdők kiosztása terén. A nagypolitika figyelmen kívül hagyta a szakmai előrelátást és nem értette meg, hogy az erdőgazdaság talajból és élőfajkészletből álló tőke. Sajnálatosan sok helyen nyitott teret a spekulációnak, helyrehozhatatlan erdőpusztításnak, a „komámasszony hol az olló?” zűrzavarának. Úgy tűnik számára az erdők privatizációja nem szakmai, hanem politikai kérdés volt. Egyesületünk vezetése a bajok orvoslására, a zilált ügyek rendezésére az egyébként nem vitatott erdő-privatizációt alapszabályi kötelezettséggel programjába iktatta. Az erdészeti kormányzat magánerdő-politikája megvalósítását sajátos eszközeivel segítő, szervezetébe állította külön alelnöki szinten a magánerdő-gazdálkodás társadalmi megsegítését. Létrehozta a Magán Erdőgazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsát, alapot adva a magánerdő területén végzendő munkájának. Sajtótájékoztató keretében mutatta be a magántulajdonú erdők területnagyságából adódó szakmai és hatósági nehézségeket.

Annak ellenére, hogy a privatizációban a magánerdő-gazdálkodás nem kapott olyan támogatást, figyelmet és segítséget, amit megérdemelt volna, voltak sikerei is: megalakultak a társult erdőgazdálkodó szervezetek. A súlyos károkat előre látó erdészeti kormányzat, a megoldásokat kereső, sajátos módon támogató szervezetek, mint például Egyesületünk, a MEGOSZ munkája nyomán – a képviselési rendszerbe beépülve – ma már példaértékű eredményekről számolhat be. Ilyennek tekintendő az osztatlan sikert aratott 2001. évi Nyíregyházi Vándorgyűlés, ahol a résztvevők nagy érdeklődéssel hallották, látták a Napkori Erdőgazdálkodók Szövetkezete valóban példamutató erdőgazdálkodását.

Elnökségi ülés vitatta meg 2002. október 29-én a Magán Erdőgazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsa elnökének „Magán erdő-gazdálkodás képviselése Egyesületünkben” című előterjesztését. Az Elnökség azonosult a javaslatlall és úgy határozott, hogy meg kell erősíteni az Egyesületen belül a magánerdő-gaz-

dálkodás szervezeti képviselését és meg kell vizsgálni az ehhez szükséges esetleges alapszabály-módosítást is.

Egyesületünk ügyet szolgál: a magyar erdőgazdaság védelmének, előmozdításának ügyét. Tudja, hogy az ügyek mögött a megvalósításban, a végrehajtásban sok száz kiváló szakember munkálkodik. Javaslatra a legkiválóbbakat egyesületi kitüntetésben részesíti. Átértett öröm számunkra, hogy a magánerdő-gazdálkodás területéről eddig a magyar erdőgazdaság érdekében kifejtett kimagasló munkáért 3 Bedő Albert emlékérmét és 4 Kaán Károly emlékérmét adott át az elnök. Nem kevésbé tudunk örülni annak, hogy a 2002. Év Erdésze címet, az Erdészverseny győzteseként *Rácz Ferenc* személyében magánerdő-gazdasági szakember, a Zalatárnoki Ebt. erdésztechnika viseli.

Egyesületünk tekintélyének elismerése, hogy az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága Erdészeti Albizottságában Egyesületünket a főtítkári képviseli. Abban az Albizottságban, amelynek 2002. november 13-i állásfoglalása: „A magánerdő-gazdálkodás kiemelt figyelmet és támogatást igényel”. A feladat adott.

Élvezettel és jólesően hallgattuk leg-

utóbb *dr. Péti Miklós* magánerdő-gazdálkodási alelnök, az OEE és a magánerdő-gazdálkodás kapcsolatát méltató előadását, amely az erdőprivatizáció első tíz évét mutatja be.

A fentiekben vázoltak után méltatlan lenne meg nem említeni kiváló erdészettörténészünk, nagyrabecsült kollégánk *Király Pál*, az Országos Erdészeti Egyesület története 1866-1966. című hatalmas felkészültséggel megírt munkáját, amelyben politikai, közgazdasági környezetbe ágyazva, történeti szakaszokra bontva mutatja be a magyar erdőgazdaság történetét és benne Egyesületünk szerepét. Az ok és okozati összefüggések elemzésével ad hű tükörképet a magyar erdőgazdálkodásban résztvevő állami és magánerdők kialakulásáról, a bennük folyó gazdálkodás miértjéről és mikéntjéről; a gazdálkodás eredményeiről, kudarcairól, az erdőpusztításoktól az 500 ezer hektárnyi új erdő létesítéséig. Felettből ajánlatos a kiadvány ismételt kézbevétele, tanulmányozása, – hiszen rólunk van szó. Múltunk ismerete jelenünk segítője. A jelenünk majdan múlt lesz, visszapillantóan ügyekre, tettekre, személyekre; a lelkiismeret és a becsület megmérettetésére.

Riedl Gyula

Kinek fontos a természetvédelem?

A lakosság jóval tudatosabb magatartására is szükség van a természet- és környezetvédelem terén, ha meg akarjuk őrizni kiemelkedő természeti értékeinket – hangzott el a WWF Magyarország sajtótájékoztatóján, amelyen bemutatták a Cognitive Kft. által 2002-ben végzett, a környezet- és természet(védelem) megítéléséről szóló közvéleménykutatás eredményeit. Az adatok megdöbbentőek: a megkérdezettek 52%-a egyetlen környezetvédelmi szervezetet sem tudott megnevezni.

A legnagyobb fontossággal bíró területek, ahol a hazai lakosság nagy része szükségesnek tartja a beavatkozást: a vegyi szennyezések, az állat-, illetve növényfajok kihalása elleni fellépés, valamint az édesvizek romlásának megakadályozását. A Nyugat-Európában élők az édesvizek romlását érzékelik, mint legnagyobb figyelmet érdemlő és beavatkozást igénylő terület. A vegyi szennyezés és az erdőirtás szerepel még ebben a régióban a legfontosabb tényezők között.

Az egyes környezeti károk érzékelt fontossága

Magyarország

- Vegyi szennyezés (89%: 94%)
- Állatfajok vagy növényfajták kihalása (85%: 85%)
- Édesvizek minőségének romlása (83%: 87%)
- Erdőirtás (85%: 84%)
- Éghajlatváltozás/felmelegedés (80%: 81%)
- Túlhalászás/tengeri szennyezés (77%: 75%)

Nyugat-Európa

- Édesvizek minőségének romlása (82%)
- Vegyi szennyezés (81%)
- Erdőirtás (78%)
- Éghajlatváltozás/felmelegedés (75%)
- Túlhalászás/tengeri szennyezés (74%)
- Állatfajok vagy növényfajták kihalása (73%)